

Pastwisko jako źródło paszy dla bydła mięsnego

Autor: dr hab. inż. Rafał Bodarski

Data: 20 kwietnia 2018

Na obszarach, na których z przyczyn siedliskowych preferowane są trwałe użytki zielone, szczególnego znaczenia może nabrać hodowla i chów bydła mięsnego z wiodącym przez pół roku źródłem paszy w postaci pastwiska. Jaką więc rolę w żywieniu bydła odgrywa pastwisko?

Dlaczego pastwisko?

Podstawowym walorem takiego sposobu produkcji żywca wołowego jest zmniejszenie kosztów – na pastwisku zwierzęta mają możliwość pobierania naturalnej, super taniej zielonki, z minimalnym, koniecznym dodatkiem innych pasz. Jak to opisano [we wcześniejszym artykule](#), w takiej sytuacji do dyspozycji są 2 podstawowe modele produkcji żywca wołowego: **pólintensywny** i **ekstensywny**.

Bez względu na przyjęty sposób, ogromne znaczenia dla opłacalności produkcji żywca ma jakość i wydajność posiadanego pastwiska.

Modele produkcji żywca wołowego

W pierwszym, po jednym sezonie pastwiskowym, zwierzęta są intensywnie dopasane w warunkach alkierzowych jesienią, zimą i wiosną, uzyskując masę rzeźną przed osiągnięciem wieku 2 lat; w drugim – **opas wydłuża się do ponad 24 miesięcy i wykorzystuje się w nim 2 sezony pastwiskowe, przedzielone okresem również ekstensywnego** (z ograniczoną ilością pasz treściwych) **żywienia oborowego**. Bez względu na przyjęty sposób, ogromne znaczenia dla opłacalności produkcji żywca ma jakość i wydajność posiadanego pastwiska.

Pastwisko – co decyduje o jego znaczeniu i roli?

O przydatności paszowej pastwiska decyduje populacja roślin na nim rosnących. **Im są one cenniejsze (np. takie gatunki, jak życica trwała, kostrzewa łąkowa, koniczyna biała), tym zawierają w przeliczeniu na 1 kg suchej masy więcej energii**. W niemieckim kluczu do oceny organoleptycznej trwałych użytków zielonych (DLG) klasyfikuje się sześć kategorii zbiorowisk roślinności pastewnej, w zależności od składu botanicznego i wynikającej z niego koncentracji energii.

Podział zbiorowisk roślinnych na typy (DLG)

Udział traw	Typ zbiorowiska	Symbol
	Dominacja życicy trwałej (trawy niskie) przeważnie życice lub wiechliny	G1
Bogate w trawy (>70% traw)	Brak dominacji życicy trwałej (trawy wysokie) np. Kupkówka pospolita, Wyczyniec łąkowy, Kostrzewa łąkowa, Rajgras wyniosły, Konietlica łąkowa	G2
Zrównoważony udział traw (50–70% traw)	Drobnolistne zioła i gatunki koniczyn z trawami, przeważają trawy niskie Grubołodygowe zioła i gatunki koniczyn z trawami, przeważają trawy wysokie	A1 A2
Bogate w koniczyny lub zioła (<50 % traw)	Drobnolistne zioła i gatunki koniczyn z trawami, przeważają trawy niskie Grubołodygowe zioła i gatunki koniczyn z trawami, przeważają trawy wysokie	K1 K2

Podział zbiorowisk roślinnych na typy (DLG)

fot. AgroFakt

Ocena na podstawie klucza DLG

I znów przydatny do oceny jest tu niemiecki klucz DLG, wg którego można wyróżnić 7 podstawowych, różnicujących wartość pokarmową faz rozwoju traw (stadiów użytkowych) na pastwisku: **I – strzelanie w źdźbło, II – przed kłoszeniem/wyrzucaniem wiech, III – początek kłoszenia/wyrzucania wiech, IV – koniec kłoszenia/wyrzucania wiech, V – w kwiecie, VI – po kwitnieniu i VII – początek dojrzałości ziarna.** Do rozpoznawania stadium użytkowego, w jakim w danej chwili znajduje się nasze pastwisko bardzo przydatny jest powszechnie występujący mniszek

lekarski (nazwa zwyczajowa „mlecz”) – ryc. 1.2 **czynnikiem wpływającym na wartość odżywczą runi pastwiskowej jest faza rozwoju gatunków ją tworzących.** Rośliny w trakcie sezonu wegetacyjnego zmieniają swój skład chemiczny: młode zawierają dużo białka ogólnego, wody, cukrów prostych, a mało włókna; u starszych, wraz ze starzeniem się wyraźnie wzrasta kumulacja włókna, kosztem innych grup związków chemicznych.

Mniszek lekarski (*Taraxacum officinale*)

Mniszek lekarski (*Taraxacum officinale*).

Poszczególnym stadiom użytkowym traw przypisane są łatwe do określenia fazy rozwoju tej rośliny.

**Określanie stadium użytkowego porostu pastwiskowego
na podstawie fazy rozwoju mniszka lekarskiego (DLG)**

Stadium użytkowe runi	Faza rozwoju mniszka
I	Początek kwitnienia, ¼ roślin kwitnie
II	Wszystkie rośliny kwitną, ¼ przekwitnięta
III	Wszystkie rośliny kwitną, ¼ dmuchawców
IV	Wszystkie rośliny z dmuchawcami
V	Tylko puste dmuchawce
VI	Puste dmuchawce uschnięte lub zgniłe
VII	Brak pędów generatywnych

Tab.2 Określenie stadium użytkowego porostu pastwiskowego na podstawie fazy rozwoju mniszka lekarskiego (DLG)

fot. AgroFakt

Szacowanie zawartości energii

Znając posiadane zbiorowisko roślinne oraz stadium użytkowe, w którym się znajduje, można oszacować zawartość energii w 1 kg suchej masy runi pastwiskowej wg tab. 3. Opisany poniżej schemat oceny dotyczy pierwszej rotacji pastwiska (odpowiednika I pokosu na łąkach), w następnych rotacjach lub odrostach posługujemy się już długością czasu, jaki po przygrzyzieniu przez zwierzęta został dany roślinom na odrośnięcie – od mniej niż 4 tygodni do ponad 9.

Szacowanie koncentracji energii (metabolicznej – EM i netto laktacji – NEL) na podstawie typu zbiorowiska i stadium użytkowego runi pastwiskowej (DLG)

Typ zbiorowiska	Koncentracja energii w zielonkach (MJ/kg s.m.)											
	G1		G2		A1		A2		K1		K2	
Stadium użytkowe	EM	NEL	EM	NEL	EM	NEL	EM	NEL	EM	NEL	EM	NEL
Pokos (rotacja)	–											
I	12,0	7,2	11,7	7,0	12,0	7,2	11,7	7,0	11,7	7,0	11,2	6,7
II	11,7	7,0	11,2	6,7	11,7	7,0	11,3	6,8	11,3	6,8	10,8	6,5
III	11,2	6,7	10,5	6,3	11,2	6,7	10,7	6,4	11,0	6,6	10,5	6,3
IV	10,7	6,4	9,8	5,9	10,7	6,4	10,0	6,0	10,5	6,3	9,8	5,9
V	10,0	6,0	9,2	5,5	10,2	6,1	9,3	5,6	10,0	6,0	9,2	5,5
VI	9,2	5,5	8,3	5,0	9,5	5,7	8,7	5,2	9,5	5,7	8,5	5,1
VII	8,3	5,0	7,5	4,5	8,8	5,3	8,0	4,8	9,0	5,4	7,7	4,6

<4	Następne odrosty (rotacje) czas w tygodniach											
	10,7		6,4		10,3		6,2		10,8		6,6	
4-6	10,3	6,2	10,0	6,0	10,5	6,3	10,2	6,1	10,5	6,3	10,0	6,0
7-9	9,8	5,9	9,5	5,7	10,0	6,0	9,7	5,8	10,0	6,0	9,5	5,7
>9	9,3	5,6	9,0	5,4	9,5	5,7	9,2	5,5	9,3	5,6	9,0	5,4

Tabela przedstawiająca szacowanie koncentracji energii na podstawie typu zbiorowiska i stadium użytkowego runi pastwiskowej.

Dokarmianie zwierząt na pastwisku

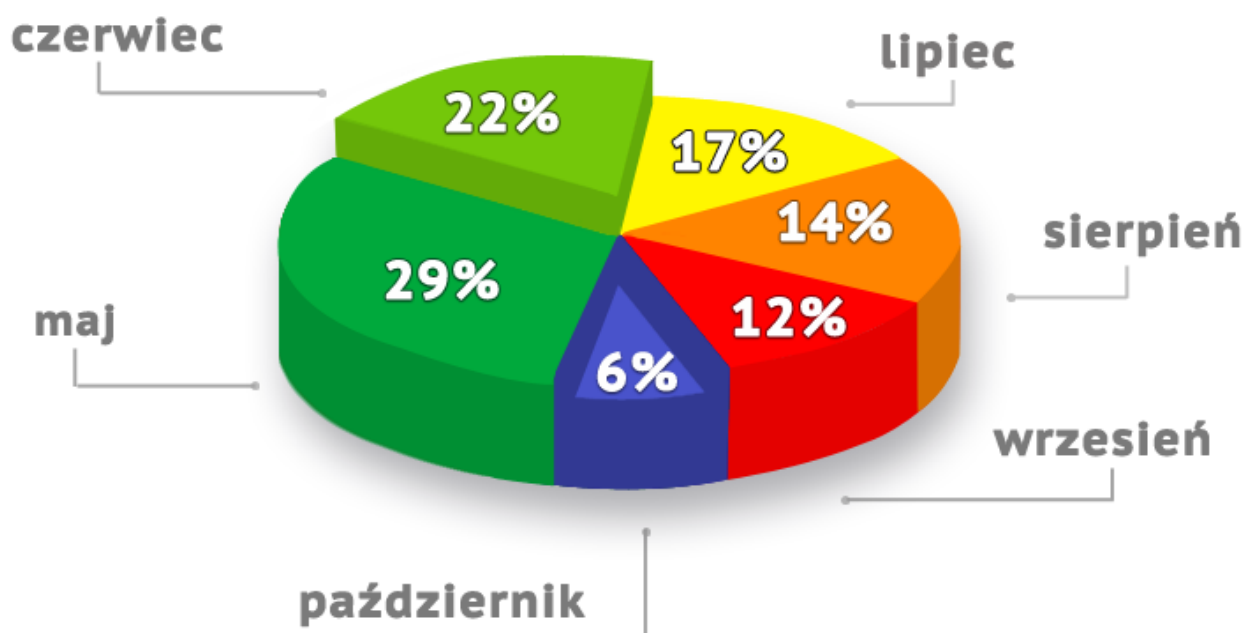
Na pastwisku zwierzęta powinny mieć m.in. możliwość ochrony przed upałem.

Obok koncentracji energii w następnych rotacjach zmniejsza się także plon pastwiska – trawy i inne rośliny w kolejnych miesiącach roku coraz słabiej i wolniej przyrastają. Musimy więc liczyć się, że w kolejnych odrostach będziemy mieć systematycznie mniej zielonki. Wiąże się to z problemem dokarmiania zwierząt na pastwisku. W większej części sezonu powinniśmy tego unikać, ale wobec opisanej sytuacji w miesiącach jesiennych, aby zwierzęta nie przestały nam przyrastać, należy je jednak dokarmiać dowożonym sianem lub kiszonką z przewiędnionych traw (unikać natomiast powinno się skarmiania pasz treściwych – w systemie półintensywnym czas na ich włączenie do dawki pokarmowej przyjdzie później – w czasie dopasania w oborze, a w systemie ekstensywnym – są one w ogóle zbędne).

Wczesny wypas, a dokarmianie

2 sytuację, w której należy rozważyć wprowadzenie dokarmiania na pastwisku (szczególnie intensywnie uprawianym), jest bardzo wczesny wypas (pierwsze tygodnie maja), kiedy zbyt mało włókna, a dużo cukrów prostych obecnych w poroście może wywołać stan kwasicy podostrej żwacza i uporczywe biegunki. **Dobrze w tym momencie udostępnić zwierzętom swobodny dostęp do balotów słomy czy suszonych wysłodków** (źródła brakującego włókna).

Udział procentowy wysokości plonu pastwiska w kolejnych miesiącach wegetacji w plonie całkowitym

Udział procentowy wysokości plonu pastwiska w kolejnych miesiącach.

Trujące rośliny i nie tylko

Innymi specyficznymi aspektami żywienia bydła mięsnego na pastwisku jest możliwość zatrucia się bydła roślinami trującymi lub azotynami, a także wystąpienie schorzenia o nazwie tężyczka pastwiskowa. **Przeciwdziałanie pierwszemu zagrożeniu polega na niszczeniu skupisk roślin trujących, szczególnie poprzez wykaszanie niewyjadów**, co uniemożliwia skutecznie ich rozsiewanie się (zwierzęta w większości instynktownie unikają szkodliwych dla nich roślin, przez co te mają możliwość dojrzewania i wydania nasion).

Jednym z czynników wpływającym na wartość odżywczą runi pastwiskowej jest faza rozwoju gatunków ją tworzących.

Czyhające zagrożenie

Z kolei 2 następne zagrożenia dotyczą młodej runi, szczególnie mocno nawożonej gnojowicą, w której dochodzi do nagromadzenia się toksycznych azotanów (NO_3^-), jako produktu pośrednich przemian soli azotowych w roślinach oraz potasu pochodzącego bezpośrednio z gnojowicy. **Dużo potasu w runi i niewielka ilość magnezu charakterystyczna dla młodych roślin, wywołuje niedobór tego ostatniego pierwiastka, co zaburza pracę układu nerwowego (skurcze, drżenia mięśni)**. Recepta – należy unikać niebezpiecznie dużych dawek gnojowicy wywożonych na pastwiska (przestrzegać zaleceń Dyrektywy Azotanowej, stanowiącej, że dawka nawozów naturalnych nie może dostarczać więcej niż 170 kg N/ha w ciągu roku) oraz podawać zwierzętom przebywającym na młodym pastwisku mieszanki mineralne wzbogacone w magnez.

Tego potrzebują zwierzęta

Pastwisko powinno zapewnić zwierzętom ochronę przed upałem (wiaty i/lub tzw. remizy roślinności krzaczastej i drzewa dające cień). Niezbędny jest stały dostęp do wody dobrej jakości i pasz mineralnych (również lizawek). Zwierzęta należy odrobaczać i poddawać stałemu monitoringowi weterynaryjnemu.

Przeczytaj również:

- [1. Hodowla opasu szansą dla mniejszych gospodarstw](#)
- [2. Trwałe użytki zielone: jak ocenić jakość trawy?](#)

Czy artykuł był przydatny?

Kliknij na gwiazdkę, by zagłosować

-
-
-
-
-

Submit Rating

Ocena 4.2 / 5. Liczba głosów 5

Na razie brak głosów. Możesz być pierwszy!

```
{ "@context": "http://schema.org", "@type": "CreativeWorkSeries", "aggregateRating": { "@type": "AggregateRating", "bestRating": "5", "ratingCount": "5", "ratingValue": "4.2" }, "image": "https://www.agrofakt.pl/wp-content/uploads/2016/05/Bez-nazwybydło_pastwisko_20.05.jpg", "name": "Pastwisko jako źródło paszy dla bydła mięsnego", "description": "Pastwisko jako źródło paszy dla bydła mięsnego" }
```